

Valtuutettu Maija Kuivalaisen ynnä muiden valtuustoaloite kirjavaihtolaatikoiden käyttöönotosta lukuinnon lisäämiseksi

KV 24.03.2025

Valtuutettu Maija Kuivalainen jätti 24.3.2025 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen kirjavaihtolaatikoiden käyttöönotosta lukuinnon lisäämiseksi.

Valtuustoaloitteen olivat allekirjoittaneet myös Terhi Savolainen, Ninni Saarinen, Helmi Vanhanen, Jasmin Pyöriäinen, Mika Piironen, Sari Huovinen, Hannele Autti, Paula Puhakka, Antti Saarelainen, Alia Dannenberg, Anni Järvinen, Petteri Tahvanainen, Virve Mikkonen, Anni Torni, Jarno Pitko, Kaija Majoinen, Anniina Kontiokorpi, Merja Mäkisalo-Ropponen, Anu Honkanen, Margareetta Piironen, Hannu Holopainen, Ari Tielinen, Satu-Sisko Eloranta, Jenni Mainonen, Jukka Hirvonen, Anu Vehviläinen.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KULILK 25.11.2025 § 77
573/00.02.00.03/2025

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 31.3.2025 § 127 lähettää asian hyvinvointipalveluihin valmisteltavaksi.

Valtuutetut yli puoluerajojen vaativat lisätoimenpiteitä lukuinnon lisäämiseksi kirjanvaihtolaatikoiden muodossa niin kaupunkikeskustaan kuin pitäjille.

Vastaus:

Joensuun kirjastoverkko käsittää kahdeksantoista (18) kirjastoa sekä kolme (3) kirjastoautoa. Verkko on laaja sekä toiminnaltaan aktiivinen ja saavutettava kokonaisuus. Valtuustoaloitteen kirjanvaihtolaatikoiden sisällyttämisestä kaupunkiin on kannatettava ja hyvä ajatus. Lukuinnon kasvattaminen on ehdottoman tärkeää kuten myös kirjojen vaihtaminen on hyvä ajatus. Kuitenkin toiminnan ylläpito tuo tiettyjä haasteita, jotka tulee kartoittaa ja etsiä sen kautta käytännöllisiä toimintatapoja uuden toiminnan turvaamiseksi. Kirjastopalvelut tekee tiivistä yhteistyötä koulutuspalveluiden kanssa tukeakseen lasten ja nuorten lukutaitoa ja lukuintoa. Samoin lastenkulttuurikeskuksen kulttuurikasvatustoiminta tukee omalta osaltaan tarinallista kerrontaa ja satujen lukemista. Vaikka kirjojenvaihtoa on kirjastoissa, eivät ne valtuustoaloitteen mukaan tavoita väestöä samalla potentiaalilla kuin keskustan ja naapurustojen kirjojenvaihtolaatikat.

Kirjanvaihtolaatikoiden yllä pidossa koetaan olevan muutamia haasteita:

- Vaihtelevat sääolosuhteet, jotka linkittyvät vuodenaikakiertoon ja niihin sisältyviin moninaisiin sääoloihin lämpötilavaihteluineen.
- Kirjastojen toimipisteissä on jo jonkin verran kirjavaihtohyllyjä/kärryjä. Ne työllistävät usein kirjaston työntekijöitä, vaikka niiden tarkoitus ei ole sellainen: kirjoja tuodaan enemmän kuin niitä otetaan mukaan eli hyllyä/kärryä joudutaan kuratoimaan ja toimittamaan vanhaa aineistoa poistoon. Kirjastot toimivat siis jonkin verran jätteiden

välikäsitteilypaikkana. Kirjavaihtolaatikoissa tulisi todennäköisesti olemaan samaa haastetta.

- Ideansa mukaisesti kirjanvaihtolaatikat pitäisi sijoittaa huomattavasti useampaan paikkaan kuin missä on esim. kirjastojen toimipisteitä. Vastuu kirjanvaihtolaatikoiden ylläpidosta ja viestinnästä olisi järkevää antaa kyläyhdistyksille, koska kirjanvaihtolaatikkopalvelu ei ole kirjastopalveluiden ydintoimintaa.

Kirjanvaihtolaatikoiden sijainti sekä toteuttaminen vaatisi yhteistyötä kaupungin kanssa. Laatikoiden lanseeraamisessa olisi mahdollisuus käyttää taiteilijoiden ammattitaitoa tai valmistaa vaihtolaatikat osana yhteisöllistä taideprojektia varmistaen sääolojen kestävyys laatikoissa. Aloitteen tarkoitus on lisätä niin Joensuun keskustan kuin taajamien elävyyttä. Aloitteessa esitetään kirjanvaihtolaatikoita esim. koulujen, päiväkotien ja joukkoliikenteen bussipysäkkien yhteyteen.

Mahdollisuus olisi pilotoida ensimmäisessä aallossa kuusi (6) kirjanvaihtolaatikkoo Joensuun kaupungin keskusta- ja reuna-alueelle ensi kesäkaudelle ehdollisena, että kaupunki saa kyläyhdistyksen tai muun vastaavaan järjestön huolehtimaan kirjanvaihtolaatikoiden ylläpidosta, siisteydestä ja kuratoinnista. Kirjastot voivat toimittaa aika ajoin kuranttina materiaalina poistokirjoja laatikoihin. Loppukesästä kerätään kokemukset kirjanvaihtolaatikoista, mikä antaa osviittaa kirjanvaihtolaatikoiden jatkosta.

Valmistelija: kulttuurijohtaja, kirjastopalvelujohtaja ja kulttuurisihteeri

Sivistys- ja hyvinvointijohtajan päätösehdotus:

Kulttuuri- ja liikuntalautakunta päättää

antaa edellä olevan vastauksena valtuutettu Maija Kuivalaisen ynnä muiden valtuustoaloitteeseen kirjavaihtolaatikoiden käyttöönotosta lukuinnon lisäämiseksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.